

48 §

Lausunto Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen vyöhykemalleista

NOK/70/05.03.06/2023

Kaupunkikehityspalvelut, logistiikkasuunnittelija Ville Lipasti:

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta pyytää vaihtoehtoisista vyöhykemalleista lausunnon toimivalta-alueen kunnilta sekä Valkeakosken kaupungilta, Kuhmoisten kunnalta, Pirkanmaan ELY-keskukselta sekä Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymältä.

Tampereen seudun joukkoliikenteen alueella on valmisteltu uutta, entistä helppokäyttöisempää vyöhykemallia. Nysse-alueella on nyt käytössä kuuden vyöhykkeen (ABCDEF) malli.

Vyöhykemallia halutaan muuttaa, jotta joukkoliikenteen käyttö olisi entistä helpompaa. Nykyiselle mallille vaihtoehtoina on kolmen vyöhykkeen malli (ABC) sekä yhden vyöhykkeen malli. Yhden vyöhykkeen malliin on lausuntopyyntöissä liitetty kaksi erilaista kustannusvaihtoehtoa.

1. ABC-vyöhykemalli

Tässä vyöhykemallissa vyöhykkeet A ja B pysyvät ennallaan kuten nykyisin. Nykyiset vyöhykkeet CDEF yhdistetään. Koko Nyssen alueella on tällöin vain kolme vyöhykettä. Tämä on helpoin muutos toteuttaa järjestelmätasolla, koska järjestelmän logiikka ei muutu.

Asiakasvaikutuksiltaan tämä muutos on ikäihmisten helppo hahmottaa ja nähdään nykyistä selkeämpänä. Lapsille muutos näyttäytyy neutraalilta vaikutukseltaan. Vammaisten arvioiden mukaan tämä muutos on lähikunnissa eriarvoinen suhteessa Tampereen keskustassa asuviin. Etäisyysperusteisuus ei ole yhdenvertainen. Vieraskielisten opastamisessa voi olla haasteita.

Nokialla asiakkaiden lipun hinta pysyisi keskustassa asuville samanlaisena, nykyinen C-vyöhyke. Keskustataajaman ulkopuolella asuville (Siuro, Tottijärvi, Sarkola) matkat olisivat asiakkaille edullisempia. Matkustajamääriin tällä ei olisi merkittävää vaikutusta.

Nokian osalta VR-lippuyhteistyöhön tämä malli vaikuttaa lievästi kustannuksia laskevasti, mutta vaikutus ei ole merkittävä. Subventiotarve laskettuna syyskuun 2022 matkustajamäärillä olisi tässä mallissa - 23 000 €/vuosi. Nykymallissa subventio on ollut - 21 000 €/vuosi.

Nokian kannalta kolmen vyöhykkeen malli laskisi lipputuloja alle 5 000 €/vuosi. Subventiotarve ei kasvaisi tässä mallissa merkittävästi Nokian kannalta.

Tämän muutoksen vaikutus koko Nysse-alueella olisi noin 90 000 nousua vuodessa vähemmän.

2. Yksi vyöhyke

Tässä vaihtoehdossa koko Nysse-alueella olisi sama vyöhyke ja lipun hinta olisi sama koko alueella riippumatta matkan pituudesta. Lausuntopyyntöissä on esitetty tästä vyöhykevaihtoehdosta kaksi erilaista kustannusvaihtoa, jossa toisessa lipun hinta noudattaa nykyistä hinnoittelua ja toisessa vaihtoehdossa lipun hintoja nostettaisiin + 20 %.

Asiakasvaikutuksiltaan tämä muutos olisi pääasiassa myönteinen vaikutuksiltaan. Toteuttamisen kannalta helpottaa järjestelmän ylläpitoa ja helpoin opastettava. Sujuvoittaa markkinointia ja viestintää. Hintojen nousu aiheuttaisi vastusta varsinkin Tampereen keskustassa. Pienten matkojen kustannus nousisi ja pitkien matkojen vastaavasti laskisi.

Nokialla asiakkaiden lipun hinta laskisi merkittävästi koko Nokian alueella. Vaikka lipun hintoja nostettaisiin + 20 prosenttia, lipun hinta laskisi lievästi nokialaisille. Matkustajamääriin yhden vyöhykkeen mallilla ilman lipun hintojen nostoa olisi selkeästi positiivinen vaikutus, n. + 5,5 %. Lipun hintojen nostamisella + 20 %, matkustajamäärät kasvaisivat vieläkin n. + 1,3 prosenttia.

Nokian osalta yhden vyöhykkeen vaihtoehto ilman lipun hintojen nostoa laskisi lipputuloja - 160 000 €/vuosi. Lipputulojen lasku olisi merkittävä, noin - 14 %. Lipun hintojen nostamisella + 20 prosenttia lipputulojen lasku lievenisi, mutta laskisi vieläkin - 73 000 €/vuosi, noin - 7 %. Lipputulojen lasku kasvattaisi subventiotarvetta Nokian osalta merkittävästi.

VR-lippuyhteistyöhön tämä malli kasvattaa kustannuksia merkittävästi. Tämä vyöhykemalli toisi lisää kustannuksia 69 000 €/vuosi laskettuna syyskuun 2022 matkustajamäärillä.

Yhden vyöhykkeen mallissa vaikutus koko Nysse-alueella olisi noin 440 000 nousua vuodessa vähemmän ilman lipunhintojen nostoa. Hintoja nostettaessa + 20 prosenttia vaikutus koko Nyssen alueella olisi huomattavan enemmän negatiivinen, 2 528 000 nousua/vuosi vähemmän.

Lausunto

Nykyisen vyöhykemallin isoin etu on, että se on etäisyysperusteisesti tasapuolinen sekä asiakkaille että kunnille. Nykyisen vyöhykemallin kuusi vyöhykettä asettavat haasteita viestintään ja asiakasopastukseen. Se on vaikeaselkoinen lapsille, ikäihmisille ja vieraskielisille. Lippujärjestelmää on vaikea rakentaa helpoksi. Pitkät joukkoliikennematkat ovat kalliita ja samanaikaisesti tarjonta heikoin.

Yhden vyöhykkeen mallissa selkeästi huonoimpina piirteinä koko liikennejärjestelmän näkökulmasta voidaan nähdä matkustusmäärien lasku, kun kaikissa muutoksissa pitäisi edistää joukkoliikenteellä tehtävien matkustusten lisäämistä. Vaikkakin Nokian kaupungin osalta vaikutus olisi positiivinen matkustajamäärissä. Muutoksia arvioitaessa pitää kuitenkin tarkastella vaikutuksia koko järjestelmään ja Nokiaa osana siinä. Subventio-osuuksien kasvu tässä vaihtoehdossa on Nokian kaupungin kannalta huomattava.

Nykyisellään Nokian kaupungilla ei ole valmiutta lähteä kasvattamaan subventio-osuutta. Viime vuosina Nokian kaupunki on nostanut subventio-osuuttaan merkittävästi linjastomuutosten ja lähijunaliikenteen vuoksi.

Nokian kaupungin kannalta kannatettavin vaihtoehto on kolmen vyöhykkeen malli. Subventio-osuuden lisäys pysyttelisi maltillisena tässä vaihtoehdossa. Nokian kaupungin osalta kolmen vyöhykkeen malli tekisi koko Nokiasta saman vyöhykkeen, mikä laskisi lipun hintoja Tottijärvi, Siuro ja Sarkola suunnilta, mikä houkuttaisi tekemään Nokian sisällä pidempiä matkoja joukkoliikenteellä ja ruokkisi Nokian sisäistä liikkumista. Vaikutus koko Nyssen liikennejärjestelmän matkustajamääriin pysyttelisi maltillisena laskuna.

Toimivalta

Hallintosääntö § 34

Liitteet

Lausuntopyyntö

Tampereen kaupunkiseudun vyöhykemallit

Kaupunkikehitysjohdajan ehdotus

Kaupunkikehityslautakunta päättää

antaa yllä olevan selvityksen Nokian kaupungin lausuntona Tampereen kaupungin joukkoliikenteelle.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano

Tiedoksi

Tampereen kaupungin joukkoliikenne

Lisätiedot

logistiikkasuunnittelija Ville Lipasti, puh. 040 133 4447
etunimi.sukunimi@nokiankaupunki.fi

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

10.02.2023

Tuula Kortesmaa, hallintosihteeri

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tästä päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.